

Серкіз В. Б., студентка 4-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент *Грущенко О. А.*

ДЕРЖАВНЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Економічний розвиток країни є передумовою зростання добробуту населення. Важливу роль у розвитку економіки країни займає енергетична галузь. Енергетичні ресурси також відіграють важливу роль в розвитку діяльності підприємств. Забезпеченість енергоресурсами та їх раціональне використання є необхідною умовою виробництва та ефективного господарювання підприємств. Адже за умови побудови ефективної системи контролю, моніторингу та управління енергетичні ресурси можуть стати джерелом економії, зниження собівартості продукції, зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

З економічної точки зору під ресурсами підприємства розуміється сукупність окремих елементів, які прямо чи опосередковано беруть участь у процесі виробництва. В. Д. Базилевич, розглядаючи фактори суспільного виробництва, виділяє сім основних ресурсів: працю, капітал, землю, науку, інформацію, екологію і підприємницькі здібності. За умови ефективного управління енергетичні ресурси можуть розглядатись як найважливіша складова частина виробничого потенціалу підприємства. Який допоможе побудувати стратегію розвитку та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Що стосується видів енергетичних ресурсів, то їх можна виділяти на основі різних класифікаційних критеріїв. Важливим є розподіл енергії на первинну і вторинну. До первинної

відноситься енергія, яка безпосередньо існує в природі, а до вторинної – енергія, що отримується людиною після перетворення первинного джерела енергії на спеціальних установках. Одним із найпоширеніших критеріїв класифікації енергетичних ресурсів є їх відновлюваність, тобто можливість чи здатність збільшення кількості ресурсу або ж поновлення обсягів використаних ресурсів унаслідок природних процесів чи цілеспрямованої діяльності людини. Відповідно до цього критерію, як правило, енергетичні ресурси поділяють на відновлювані та невідновлювані.

Загалом, відновлювальні енергетичні ресурси – це джерела потоків енергії, які існують постійно або періодично виникають у навколишньому середовищі. Відмітною ознакою відновлюваної енергії виступає, що в навколишньому середовищі вона виступає у вигляді енергії, яка не є наслідком цілеспрямованої діяльності людини. Невідновлювальними ж джерелами енергії є природні запаси речовин і матеріалів, які можуть бути використані людиною для виробництва енергії, а енергія невідновлюваних джерел знаходиться в природі у зв'язаному стані та вивільняється в результаті цілеспрямованих дій людини.

Україна має значний технічний потенціал для використання відновлюваних джерел енергії. Завдяки йому значному сільськогосподарському сектору існують дуже добрі передумови для використання біоенергії. Оскільки в Україні відновлювані джерела енергії на сьогодні набувають конкурентоспроможності, то інвестиційні рішення приватних підприємств суттєвою мірою залежать від форм державної підтримки. Перші заходи сприяння були ухвалені у Законі України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року, які визначають спеціальні тарифи для тієї електроенергії, яка виробляється із альтернативних джерел. Крім того, існує цілком непоганий технічний потенціал для сонячної та геотермальної енергії, але в середньостроковій перспективі їхнє використання не видається економічно доцільним. Освоєння цього технічного потенціалу

визначатиметься економічними передумовами, а також рамковими умовами енергетичної політики.

З метою сприяння реалізації в Україні енергозберігаючої моделі розвитку економіки розроблено Енергетичну стратегію України до 2035 року. Енергозбереження передбачає раціональне використання енергоресурсів, шляхом отримання більшого обсягу корисної роботи електроприладів за рахунок тієї ж кількості електроенергії. Реалізація заходів Енергостратегії дозволить забезпечити зростаючий попит за рахунок інвестування в модернізацію і розширення електромережевого господарства країни, збільшити економічно ефективний видобуток газу, енергетичного вугілля, істотно скоротить державні витрати за припинення субсидування галузей з підвищенням ефективності роботи підприємств паливно-енергетичного комплексу України.

Електроенергетична галузь в цілому і безліч підприємств, що входять до її складу, є природними монополіями. Природні монополії на відміну від інших підприємств ринкової структури займають особливе місце в системі економічних стосунків. Внаслідок високого ризику зловживань діяльність суб'єктів на таких ринках урегульовано окремим Законом України від 20 квітня 2000 року № 1682-III «Про природні монополії».

До ринків у стані природної монополії належать, зокрема, ринки передачі та розподілу електричної енергії як магістральними, так і місцевими (локальними) електромережами. Фактично це означає, що на певній території електромережами володіє лише один суб'єкт. Для того щоб передати електричну енергію, необхідно укласти з цим суб'єктом договір про передачу електричної енергії. Вільного вибору контрагента в цьому випадку немає.

Таким чином, навіть за наявності позитивного світового досвіду реформування електроенергетики в ібірнаціональній моделі – суто індивідуальний процес, який проводиться дуже зважено і поетапно. Всі моделі організації ринку електроенергії мають загальну передумову, яка складається з основних «правил гри» будь-якої ринкової економіки – обов'язкового дотримання договорів і рамкових угод. Також є

необхідність надання можливості новим виробникам електричної енергії виходити на ринок, здійснювати нові інвестиції, використовувати різні види палива, збільшувати ефективність виробництва тощо. При цьому якість і надійність постачання електричної енергії стають все вищими.

Отже, енергоресурси мають важливе значення для поліпшення якості життя та розширення можливостей для всіх країн. Тому забезпечення ефективного, надійного й екологічно безпечного енергопостачання за цінами, які відображають фундаментальні принципи ринкової економіки, є одним з найважливіших факторів для всього світового співтовариства. Адже, низька ефективність використання паливно-енергетичних ресурсів у технологічних процесах, переважання енергоємних галузей у структурі економіки, подальше зростання проміжного споживання матеріалів і сировини, у тому числі енергетичних ресурсів, зумовлює збереження високого рівня енергоємності валового внутрішнього продукту в Україні. І тому неефективне використання значних обсягів дефіцитних енергоресурсів стає реальною загрозою національній безпеці України в економічній, енергетичній, екологічній та соціальній сферах.